

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Навчально-науковий інститут психології
Кафедра загальної та соціальної психології

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ: ПРАКТИКУМ»

Кількість кредитів ЄКТС	8 кредитів ЄКТС
Період викладання	2025-2026 н.р., 1, 2 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	С4 Психологія
Освітня програма	Психологія
Викладач	Боженко Владислава Григорівна, ст. викладач кафедри загальної та соціальної психології
Профайл викладача(ів) курсу	https://scholar.google.com.ua/citations?user=cb5e1JsAAAJ&hl=en&citsig=AMD79oqd5pM_lQVihIzlrGMG-LGT8p0WnQ / Боженко Владислава Григорівна
Доступ до матеріалів курсу	Сайт навчально-наукового інституту психології ДонНУ імені Василя Стуса
Контактна інформація	e-mail: v.bozhenko@donnu.edu.ua

Анотація

Дисципліна «Вступ до спеціальності: практикум» передбачає формування у здобувачів освіти чітких уявлень про специфіку професійної діяльності психолога та здобуття вмінь використовувати практичні діагностичні процедури для дослідження основних процесів, властивостей та станів особистості. Вивчення курсу передбачає формування у здобувачів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми Психологія спеціальності С4 Психологія. ОК «Вступ до спеціальності: практикум» має структурно-логічні взаємозв'язки та впливи на засвоєння ОК «Загальна психологія» та ОК «Соціальна психологія».

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у:

ознайомленні здобувачів вищої освіти з системою уявлень про психологію як професію, основними напрямками роботи психолога в сучасному світі, набутті психологічних знань, умінь та навичок щодо принципів та інструментів психологічного дослідження основних процесів, властивостей та станів особистості.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати наступні компетентності здобувачів вищої освіти:

Загальні компетентності (ЗК)

- ✓ ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ✓ ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

✓ ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

✓ ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

✓ ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

✓ ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

✓ ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

✓ ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

✓ ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

✓ СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

✓ СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

✓ СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті заходів раннього втручання).

✓ СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

✓ СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

✓ СК10. Здатність до публічного виступу, захисту і презентації власних досягнень.

Програмні результати навчання (ПРН):

✓ ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

✓ ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

✓ ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

✓ ПРН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

✓ ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

✓ ПРН19 Здійснювати психологічний супровід осіб, які мають девіантну поведінку, вади розвитку, перебувають в кризових станах і потребують невідкладної психологічної допомоги.

Організація та оцінювання навчання відбувається в наступних форматах: усні та письмові опитування, виконання лабораторних робіт, робота здобувача оцінюється за опрацювання теми, на вивчення однієї теми відводиться три практичних або лабораторних заняття. Формою підсумкового контролю з дисципліни є залік. Здобувачі мають можливість отримати від 0 до 100 балів протягом семестру сумарно за всі види практичних та лабораторних робіт відповідно до критеріїв оцінювання з дисципліни, що доводяться до відома здобувачів освіти на першому занятті.

Підсумковий контроль відбувається за схемою накопичення балів протягом семестру. Здобувач отримує 100 балів протягом семестру за:

- роботу на практичних заняттях;
- написання есе;
- модульну контрольну роботу;
- виконання лабораторних робіт.

В якості технічних засобів комунікації використовується корпоративна пошта Outlook. При змішаному навчанні або в окремих випадках може використовуватися Microsoft Teams. Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу.

Календарний план викладання дисципліни Вступ до спеціальності: практикум

Тиждень/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання	Термін виконання	Мах кількість балів
Змістовний модуль 1 (перший семестр)					
Теоретичні та практичні аспекти сучасної психології (max 100 б.)					
1-ий тиждень, 4 години	Тема 1. Психологія як наука. Історія розвитку психології як науки. Галузі сучасної психології.	Практичне 1, 2	Ознайомлення з силабусом навчальної дисципліни та вирішення організаційних питань. Творче завдання – написання есе. Виконання завдань та підготовка до опитування за темою 1: Характеристика психології як науки. Предмет та завдання сучасної психології. Становлення психології як науки. Порівняльна характеристика побутової та наукової психології. Характеристика методів психології.	1-й тиждень	10
2-ий тиждень, 2 години		Практичне 3		2-й тиждень	
3-й тиждень, 4 години	Тема 2. Професійна підготовка психолога. Характеристика професії «психолог». Основні напрями роботи психолога.	Практичне 4, 5	Виконання завдань та підготовка до опитування за темою 2: Загальне уявлення про професію. Становлення професії психолога. Професіограма психолога. Професійно важливі якості психолога. Особистісні якості психолога. Модель особистості практичного психолога. Поняття «соціальний інтелект», його значення у забезпеченні посадових обов'язків психолога. Групове представлення.	3-й тиждень	10
4-й тиждень, 2 години		Практичне 6		4-й тиждень	5
5-й тиждень, 4 години	Тема 3. Загальні уявлення про професійну діяльність психолога. Особистість психолога. Сфери професійної діяльності психолога.	Практичне 7, 8	Виконання завдань та підготовка до опитування за темою 3: Робота психолога в системі освіти і в соціальному обслуговуванні населення. Робота психолога в медичній сфері. Робота психолога у виробничих організаціях. Шляхи професійного зростання психолога.	5-й тиждень	5
6-й тиждень, 2 години		Практичне 9		6-й тиждень	5

7-й тиждень, 4 години	Тема 4. Взаємодія психолога з представниками суміжних професій.	Практичне 10, 11	Виконання завдань та підготовка до опитування за темою 4: Потреба у взаємодії та співпраці. Взаємодія психолога і вчителя. Психолог і юридична практика. Лікар і психолог. Соціальний працівник та психолог. Розмежування професійних повноважень та завдань психолога, психотерапевта, лікаря-психіатра.	7-й тиждень	5
8-й тиждень, 2 години		Практичне 12		8-й тиждень	5
9-й тиждень, 4 години	Тема 5. Робота психолога з різними категоріями клієнтів.	Практичне 13, 14	Виконання завдань та підготовка до опитування за темою 5: Робота психолога з дітьми різного віку. Робота психолога з молоддю. Робота психолога з літніми людьми. Робота психолога з людьми з різними формами девіантної поведінки.	9-й тиждень	5
10-й тиждень, 2 години		Практичне 15		10-й тиждень	5
11-й тиждень, 4 години	Тема 6. Психологічне просвітництво і профілактика. Психоедукація.	Практичне 16, 17	Виконання завдань та підготовка до опитування за темою 6: Поняття та завдання психологічної просвіти. Психопрофілактика як напрям роботи психолога.	11-й тиждень	5
12-й тиждень, 2 години		Практичне 18		12-й тиждень	5
13-й тиждень, 4 години	Тема 7. Форми роботи психолога.	Практичне 19, 20	Виконання завдань та підготовка до опитування за темою 7: Основи індивідуальної та групової терапії в різних психологічних напрямках – гештальт, біхевіоризм, гуманізм, психоаналіз, когнітивна психологія. Тренінг як форма психологічної роботи. Арт-терапевтичні методи роботи, форми, особливості застосування.	13-й тиждень	5
14-й тиждень, 2 години		Практичне 21		14-й тиждень	5
15-й тиждень, 4 години	Тема 8. Етичні принципи професійної діяльності. Етичний кодекс психолога.	Практичне 22, 23	Виконання завдань та підготовка до опитування за темою 8: Етичні принципи професійної діяльності. Основні положення та принципи етичного кодексу психолога України. Усне обговорення пунктів етичного кодексу.	15-й тиждень	10
16-й		Практичне 24			

тиждень, 2 години				16-й тиждень	5
17-й тиждень, 4 години	МК. Підсумкове заняття за 1 семестр.	Практичне 25, 26 ЗАЛІК	Проведення модульного контролю. Підведення підсумків та отримання заліку з дисципліни.	17-й тиждень	МК 10 б max 100 б.
Змістовний модуль 2 (другий семестр)					
Практикум: дослідження психічних пізнавальних процесів та індивідуально-психологічних особливостей особистості (max 100 б.)					
1-й тиждень, 4 години	Тема 1. Дослідження психічних процесів та емоційних станів особистості.	Лабораторне заняття 1, 2	Підготовка та оформлення лабораторної роботи за темою 1.	1-2 тиждень	10
2-й тиждень, 2 години	Основні методи дослідження в психології.	Лабораторне заняття 3			
3-й тиждень, 4 години	Тема 2. Особливості дослідження відчуття як психічного процесу.	Лабораторне заняття 4, 5	Підготовка та оформлення лабораторної роботи за темою 2.	3-4 тиждень	10
4-й тиждень, 2 години		Лабораторне заняття 6			
5-й тиждень, 4 години	Тема 3. Особливості дослідження сприйняття як психічного процесу.	Лабораторне заняття 7, 8	Підготовка та оформлення лабораторної роботи за темою 3.	5-6 тиждень	10
6-й тиждень, 2 години		Лабораторне заняття 9			
7-й тиждень, 4 годин	Тема 4. Дослідження пам'яті, уваги та мислення.	Лабораторне заняття 10, 11	Підготовка та оформлення лабораторної роботи за темою 4.	7-8 тиждень	10
8-й тиждень,		Лабораторне заняття 12			

2 години					
9-й тиждень, 4 години	Тема 5. Мова та мовленнєвий процес. Вербальна і невербальна комунікація.	Лабораторне заняття 13, 14	Підготовка та оформлення лабораторної роботи за темою 5.	9-10 тиждень	10
10-й тиждень, 2 години		Лабораторне заняття 15			
11-й тиждень, 4 години	Тема 6. Особистість - темперамент і характер.	Лабораторне заняття 16, 17	Підготовка та оформлення лабораторної роботи за темою 6.	11-12 тиждень	10
12-й тиждень, 2 години		Лабораторне заняття 18			
13-й тиждень, 4 години	Тема 7. Самооцінка, самосприйняття та самопрезентація.	Лабораторне заняття 19, 20	Підготовка та оформлення лабораторної роботи за темою 7.	13-14 тиждень	10
14-й тиждень, 2 години		Лабораторне заняття 21			
15-й тиждень, 4 години	Тема 8, 9. Поняття про загальний інтелект та здібності особистості, емоційний інтелект та його дослідження. Дослідження вольових процесів та спрямованості особистості.	Лабораторне заняття 22, 23	Підготовка та оформлення лабораторної роботи за темою 8, 9.	15-16 тиждень	10
16-й тиждень, 2 години		Лабораторне заняття 24			10
17-й тиждень, 4 години	МК. Підсумкове заняття за 2 семестр.	Лабораторне заняття 25, 26 ЗАЛІК	Проведення модульного контролю. Підведення підсумків та отримання заліку з дисципліни.	17-тиждень	МК 10б. max 100 б.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Види робіт, що демонструють здобуті здобувачем вищої освіти результати навчання	Критерії оцінювання
Опитування на практичному занятті	<p>Максимальний кількість балів – 5 балів.</p> <p>Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні:</p> <p>Високий (5 б.): усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача.</p> <p>Середній (4 б.): усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми.</p> <p>Достатній (3 б.): усна/письмова відповідь є частково правильною, нецілісною, фрагментарною, недостатньо аргументованою.</p> <p>Низький (0-2 б.): усна/письмова відповідь є неправильною або містить грубі помилки, здобувач демонструє незнання і нерозуміння навчального матеріалу, не може обґрунтувати свою думку.</p>
Модульний контроль	<p>Максимальна кількість балів – 10 балів. 1 бал за кожен вірну відповідь (5 тестових завдань, 5 відкритих запитань = 10 балів).</p>
Написання есе	<p>Максимальна кількість балів – 5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дотримання технічних вимог до оформлення – 1 бал; - дотримання структури есе (вступ, основна частина з аргументацією та авторські висновки) – 2 бали; - розкриття теми, креатив, авторський погляд, творчий підхід – 2 бали.
Підготовка та оформлення лабораторної роботи	<p>Максимальний кількість балів – 10 балів:</p> <p>Високий (10 балів): ЛР виконана відповідно до інструкцій із використанням програмного забезпечення, містить пояснення ходу виконання роботи та висновки, дотримано дедлайни виконання, під час захисту роботи здобувач демонструє обізнаність ходу виконання ЛР, вільно презентує результати роботи.</p> <p>Середній (7-9): ЛР виконана відповідно до інструкцій із використанням програмного забезпечення, містить пояснення ходу виконання роботи, частково висновки і розрахунки, дотримано дедлайни виконання, під час захисту роботи здобувач демонструє часткову обізнаність ходу виконання ЛР, робить помилки, не досить вільно презентує результати роботи.</p> <p>Достатній (4-6): ЛР виконана відповідно до інструкцій із використанням програмного забезпечення, містить часткове пояснення ходу виконання роботи, висновки неаргументовані, порушено дедлайни виконання, під час захисту роботи здобувач демонструє часткову обізнаність ходу виконання ЛР, робить помилки, не досить вільно презентує результати роботи.</p> <p>Низький (від 1 до 3 балів): ЛР виконана частково вірно, не всі інструкції дотримано, відсутні пояснення ходу виконання роботи, висновки, порушено дедлайни виконання, під час захисту роботи здобувач демонструє необізнаність ходу виконання ЛР.</p>

Схема оцінювання результатів навчальних досягнень

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно	не зараховано

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Завдання та доповіді з кожної теми виконуються протягом тижня до наступного практичного завдання, за невчасне виконання кількість балів зменшується. Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком повинні здавати завдання відповідно до узгодженого графіку очно, або за допомогою Microsoft Teams, Outlook. Виконання завдання із порушенням дедлайну без поважних причин зменшує оцінку з теми на 25 % за кожен повний тиждень затримки. Усі необхідні завдання та відпрацювання здобувач має зробити та надати на перевірку до останнього практичного заняття. У разі, якщо через поважні причини (стажування, хвороба тощо) здобувач не виконав в зазначені терміни завдання поточного модулю, він має право за домовленістю з викладачем здати їх до останнього практичного заняття без втрати балів.

Дотримання вимог академічної доброчесності. Відповідно до Закону України «Про освіту» академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Основні засади дотримання академічної доброчесності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса відображено за покликанням https://drive.google.com/drive/folders/1pbDJWc1Rgz0x-rwRTLleunp_WuJ7i7Nv; <https://www.donnu.edu.ua/uk/komisiya-z-pitan-akademichnoyi-dobrochesnosti-ta-korporativnoyi-etiki>

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Євсюков О. Ф. Психологія. Навч. посібник. Харків. 2020. 252 с.
2. Іванова О. В., Москалюк Л. М., Корсун С. І. Психологія: вступ до спеціальності: навчальний посібник. Центр учбової літератури. 2020. 184 с.
3. Купчишина В. Ч., Голярдик Н. А., Демський В. В. Вступ до спеціальності: курс лекцій. Хмельницький. Видво НАДПСУ. 2019. 240 с. (Електронне видання).
4. Максименко С. Д. Загальна психологія. Київ. Центр навчальної літератури. 2019. 272 с.
5. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ. Ліра. 2020. 564 с.
6. Петухова І. О., Заушнікова М. Ю., Нежинська О. О., Костевська Н. В. Психологія: вступ до спеціальності: навчальний посібник. Ірпінь, 2024. 190 с.
7. Писоцький В. Психічний розвиток та формування особистості в онтогенезі. Київ. Центр навчальної літератури. 2019. 144 с.

Допоміжна література

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. – Київ. Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
2. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ. Ліра. 2020. 564 с.
3. Панок В. Г. Практична психологія: теоретико-методол. засади розвитку. Монографія. Чернівці. Технодрук. 2019. 486 с.
4. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. – Київ. Каравела. 2020.
5. Третьякова Т. М., Лазор К. П., Форманюк Ю. В. Соціальна психологія: практикум для студентів бакалаврського рівня спеціальності «Психологія» Одеса. 2021. – 53 с.
6. Щербакова К. Й. Вступ до спеціальності. Львів. Новий Світ. 2020. 214 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
- Архів номерів психологічного журналу Психологічний часопис <https://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal>
- Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
- Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. Електронний ресурс. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- Електронні репозитарії Донецького національного університету імені Василя Стуса. <http://rang.donnu.edu.ua/>

Викладач

Владислава БОЖЕНКО

В. о. завідувача кафедри

Наталія КОРОЛЬОВА

Гарант освітньої програми

Наталія КОРОЛЬОВА

Керівник спеціальності

Вікторія ОВЕРЧУК